

*Погребняк І. В., викладач кафедри української літератури,
компаративістики і соціальних комунікацій Гуманітарного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка*

ДРУЖНЄ ЛИСТУВАННЯ БОРИСА ГРІНЧЕНКА З ТРОХИМОМ ЗІНЬКІВСЬКИМ ТА ІВАНОМ ЗОЗУЛЕЮ

У статті розглянуто аспекти дружнього листування Бориса Грінченка з Трохимом Зіньківським та Іваном Зозулею, проаналізовано основні засади дружніх листів, визначено концепцію епістолярію знакових постатей.

Ключові слова: епістолярій, дружнє листування, дружні листи.

Сучасне літературознавство визначається активізацією інтересу до письменницького епістолярію, адже в листах відомих митців слова окреслено різноманітні грані епохи, суспільного і приватного життя; вони допомагають отримати свідчення як про самого адресата, так і про того, кому надсилався лист. Епістолярій письменника дає змогу скласти цілісне уявлення про його духовний світ, листи є свідченнями епістолярної культури та індивідуального стилю листування конкретного автора. На особливу увагу заслуговує приватне листування, що акумулює інформацію про внутрішній світ митця, а також його повсякденне життя. Кінець XIX — початок XX ст. визначається високою епістолярною культурою взагалі і культурою письменницького листа зокрема. Залишаючись вільним засобом спілкування, листування набуває якості художнього тексту, вільного від канонів, етикетної скучності, авторської безликовості, тематичної вузькості, письменницької манери.

Епістолярна спадщина є об'єктом ґрунтового наукового вивчення у працях таких дослідників, як М. Бахтін [22], О. Братаніч [23], Л. Вашків [24], В. Дудко [25], М. Коцюбинська [26], В. Кузьменко [27] Ж. Ляхова [28], М. Назарук [30], В. Ткачівський [31] та інших.

Б. Грінченко як справжній лицар духу не відокремлював свою діяльність і навіть свого життя від тих проблем, які існували у людей, з якими він листувався. Він абсолютно щиро, відверто намагається допомогти справою і порадою, підставити плече, спрямувати на шлях служіння народу. Серед епістолярію Б. Грінченка можна виокремити листи, в яких відчувається особливе ставлення автора до адресата. Це стосується як суспільно-громадської діяльності, так і приватного життя. Спробуємо охарактеризувати деякі листи на прикладі епістолярного спілкування Бориса Грінченка з Трохимом Зіньківським та Іваном Зозулею.

Приватне листування Бориса Грінченка з Трохимом Зіньківським та Іваном Зозулею насичене роздумами, спостереженнями, сповідями,

побутовими та автобіографічними свідченнями, в яких вирують емоції і почуття. У листах спостерігаємо зміну поглядів, настрою, кола інтересів, ставлення до повсякденності, побутові реалії, душевні переживання, що дає змогу відчутти дух епохи, особливості психології знакових культурних постатей кінця XIX – початку XX ст.

Листи до Івана Зозулі Борис Грінченко починає такими звертаннями: «А здоров був, друже!» [2, 1 арк.], «Щирий мій друже!» [3, 1 арк.], «Щирий і любий друже!» [4, 1 арк.], «Милостивый Государь Иван Иванович!» [5, 1 арк.], «Дорогий і коханий друже!» [6, 1 арк.], «Дорогой друже Иван!» [7, 1 арк.]. А підписує свої листи так: «Твій Борис» [8, 2 арк.], «Твій Грінченко» [9, 2 арк.], «Твой измученный Борис» [10, 2 арк.], «Будь здоров! Твой щирый друг Борис!» [4, 1 арк.], «Прощай, будь здоров, твой Борис» [5, 2 арк.], «Щирий твой друг Борис» [6, 1 арк.], «Прощай мій коханий друже, мій брате, дуже жму тобі руку» [3, 1 арк.].

Зачин і фінал грінченкових листів до Трохима Зінківського такий: «Здоров дорогой друже» [1, 41], «Дорогий і коханий друже Трохиме» [1, 48], «Коханий друже Трохиме» [1, 86], «Коханий Друже» [1, 81], «Коханий і єдиний мій друже щирий» [1, 189], «Бувай здоров, твій щирий друг Борис» [1, 38], «Поки бувай здоров. Щиро стискаю твою дружню руку і цілую тебе. Твій Борис» [1, 42], «Голубчик, напиши скорее, так хочется от тебя вести. Целую тебя я и Маруся, и в последствии соделает сие и Настуська. Твой щирий друг Б. Гринч.» [1, 44], «Бувай здоров, коханий мій друже! Пиши скоріше якомога: тепер мені єдина відрада — листи дорогих, як ти, друзів. Щирий твій друг В. Чайченко» [1, 46], «Пиши скоріше. Бувай здоров. Щирий до тебе Б. Грінч.» [1, 48], «Щирий шануючий і кохаючий тебе, Борис» [1, 48], «Бувай здоров! Щасти тобі, Боже, у всіх твоїх замірах. Щиро кохаючий тебе друг В. Ч.» [1, 57], «Пиши, пиши скоріше! Жду як манни, листів, бо ніхто і не озветься й словом — усім заціпило. Цілуємо тебе усі щиро [...] Прощай. Щиро, щиро стискаю твою братню руку і бажаю тобі усього найкращого» [1, 71], «Бувай здоров.» «Увесь твій Борис» [1, 78].

Листи Б. Грінченка до Т. Зінківського є важливою формою дружньої комунікації, що віддзеркалює повсякденне життя за межами офіційних стосунків. Поліфонічність епістолярного діалогу визначається відвертістю і безпосередністю, вільна форма листів дозволяє бути щирим, «розповітим» у висловлюваннях. В кінці лютого 1887 р. з Херсону Б. Грінченко писав: «Атмосфера у Херсоні нудна, тяжка, гнітюча. Ледве-ледве видержую. Я щодня так живу не тілом, не душею, а тільки одними ‘нервами, нервами, нервами’ — живу, почуваю себе, як на ножах. Душевного спокою, котрий дав би змогу серйозно узятися за роботу, не маю й крихти, а до того ще, що ні лист, то гарні звістки.

І я не знаю,
Чи я живу, чи доживаю,
Чи так по світу волочусь,
Бо вже не плачу й не сміюсь,

а тільки “сіпаюсь”, іменно “сіпаюсь” — інакше не можу виразити мого “настрою” (що за ідіотське слово!).

Та хай йому чорт! Краще мовчати.

Бувай здоров. Щиро, щиро стискаю твою руку, ну і цілую, звісно. Жінка теж. Твій “сіпаючийся” Б. Г.» [1, 64].

Стикаючись з підлістю, він діяв за законами лицарів духу: із шляхетними, чесними людьми — чинити шляхетно, а з підлими — по справедливості. 10 січня 1885 р. з Нижньої Сироватки Борис Грінченко писав Івану Зозулі: «...я попал из огня да в пламя, ибо в Ал. был олух К., а здесь не олух, а очень умный, чрезвычайно влиятельный законоучитель [...]. Теперь-же мне пришлось встретиться с этим человеком-деспотом самым ужасным по натуре и при том не разбирающим средств для достижения своей цели. Понятно, мы не можем уживаться мирно: я не могу, не в состоянии быть выслуженным у него, а он не может никак отказаться от той, позорной для училища власти, которой он до сих пор пользовался в этом училище и которую я хочу у него вырвать. Таким образом началась борьба, — сначала мелкая, за копеечный расход за лишний стул. Я уступал в мелком. Но когда он захотел употребить по своему около сотни рублей на выпуск таких журналов, которые ему хотелось, то не дал денег. Так произошла первая крупная размолвка. Я знал, что этот человек никогда мне не простит и это действительно исполнилось. Я выгнал сторожа-вора, лентяя, бывшего при том учеников» [19, 1арк.].

Листування Б. Грінченка з Т. Зіньківським — розкутий «домашній» діалог, в якому міститься цінна інформація, що допомагає простежити за зміною особистих стосунків. Так, саме з листів дізнаємося про симпатію, а згодом і одруження Т. Зіньківського. В листі 1887 р. з Херсона Грінченко писав: «Очевидно, твоя Г. з увагою прослухала “где що про котов”, і за це ти можеш їй тільки подякувати. А ти поклонився їй од мене? Чи, може, ревнуєш?» [1, 63]. Згодом, в листі Б. Грінченка від 27 лютого 1888 р. засвідчено про одруження Трохима та Галі: «Дорогі і кохані друзі, то це правда, що ви вже вкупі? Коли так, то вітаю і вітаємо вас од щирого серця на нове життя. А за “оду” не ремстуйте: елегій на такі випадки не пишуть, а моя ода, якби я схотів її написати, була б зовсім елегійна, себто зовсім не була одою. То не здивуйте! А краще напишіть, як і що ви там поробляєте і як на новому “хазяйстві” осілилися» [1, 84].

Також з листа Б. Грінченка від 29 січня 1889 р. стає відомо, що у Трохима та Галі народжується донька, і саме Грінченко згодом стане її хрещеним батьком: «Поздоровляю вас, кохані друзі, з дочкою — хай росте здорова на радість і вітху Україні і вам. Щодо того, щоб я був її хрещеним батьком, то залюбки згожуюсь, і тільки одно: вибачайте за хрест, бо мені так саме тут трудно купити і вислати його, як і зробитись китайським імператором. То дочка хреста діждеться аж тоді, як я у Харкові буду. А зватимуть Ангелиною? І де ви таке чужоземне ймення видрали? Привітай щиро од нас Гандзю — мо, будучу куму» [1, 134].

У листах Бориса Грінченка до Івана Зозулі поряд із філософськими роздумами, обміном досвідом, щиросердними зізнаннями простежуються і каламбури, пародії, жартівливі діалоги, в яких брала активну участь Марія Загірня. У 1885 р. Іванові Зозулі Марія та Борис Грінченко писали: «Хоч би ти, серце Йване, приїхав та оборонив мене хоч трохи од мого чоловіка-зłodія. Він мене скоро в яму зажене. Твоя безщасна сестра Маруся.

Бреше вона! І зовсім я не злодій бо ні в неї, ні в кого іншого нічого не вкрав. Без краю бреше!

Серце, я пожалілась трохи не знаючи мови, а він добре до цього прискіпався. Із одного цього ти зрозумієш, що він за цяця. Несчастлиная, горькая моя судьбина. И что понесло меня за такого **тирана**!!?

Яко довод того, що я тиран, скажу, що мовчу і зоставляю “поле битви” за нею.

О ЛИЦАРЕ МІЙ!!!!

Мовчу і тут, пам’ятаю Заповіт Христову: ударит тебе кто в одну щоку, подставь ему другую» [9, 1 арк.].

Варто наголосити, що загалом дружні листи Б. Грінченка досить різноманітні, що засвідчує і листування із Т. Зіньківським. На особливу увагу заслуговують жартівливі листи, в яких відчутна щирість, доброта, порядність, шляхетність, дружня прихильність. 1885 р. з Сироватки Грінченко писав Зіньківському: «Що там за персона така з Євиної породи? Коли вона так мене любить, то перекажи їй, що й я її теж люблю саме настільки, наскільки вона мене любить» [1, 41]. Емоційні, легкі, комічні листи Б. Грінченка до Т. Зіньківського вказують на дружню прихильність, доброзичливість, приязнь. 15 квітня 1887 р. Грінченко жартома писав: «Пишеш, що ти любиш цілуватися? О, я тепер цьому вірю, дуже вірю! Не дурно ти за тими поцілунками і про “сторію” свою ніяк не зберешся написати, а ще й ремствує, що мої листи короткі. Я чоловік при ділі, діла у мене завжди повні руки, а ти що — вояка собі бездіяльний, та й годі! Та про якого ж біса й писати до тебе тепер, коли ти у своєму останньому листі безліч разів повторив слова “поцілунок”, “ці-

луватись”. Ось слухай, я пишу “Весняні сонети”. Шкода, що вони не вироблені, а то, мабуть, би тобі сподобались, бо й там є про поцілунки» [1, 66]. Водночас, в жартівливих листах відчутне дружнє, шанобливе ставлення, прихильність Б. Грінченка до Т. Зіньківського: «А твоєму листові зраді і почталіоніві аж 20 коп. дав; бачиш, на цілого семигривеника тобто тебе кохаю. (NB. Маруся може скаже, що я тим дав 20 к. почталіоніві, що менш не було, так ти їй не йми віри!)» [1, 63].

Легка, жартівлива форма написання листів Бориса Грінченка до Івана Зозулі демонструє духовно-творчий світ митця: простежуються його світові літературні вподобання, духовні цінності, визначається його високоосвіченість, культура мислення, глибокий духовний розвиток: «Мицкевича не присылай — увидимся, — сам у тебя отниму. Экий ты счастливый: и эконку приобрел и Мицкевича и все в один год! Но я тебе не хочу завидовать, ибо а) зависть грех и б) я имею прекрасно изданных Шиллера и Гете, а вот только что сделал еще одно ценное приобретение: купил роскошное издание (в переплете и с золотым образом) французской Библии и еще роскошное (или совсем не роскошное, но тоже золотообразное) издание немецкой Библии и все это за цену невероятную, — только за 75 коп.! О, погреси, позавидуй мне! Ведь я сам себе завидую!» [11, 1–2 арк.].

Приватні листи Бориса Грінченка до Трохима Зіньківського, маючи не офіційний, а дружній характер, віддзеркалюють морально-етичний кодекс «чесності з собою», тому виправданим є факт наявності, поряд із висвітленням побутових деталей, загострення громадських проблем. У листі на початку вересня 1889 р. Б. Грінченко зазначив: «Правду ти, голубе, пишеш про те, що могло б і в нас дечого багато гарного бути, але нема — навіть книжок для народного читання (а ще ми величаємося своїм демократизмом!), але не правду еси кажеш, складаючи усю провину на “незалежні обставини”: “коємуждо по делом его”, і якщо трапиться раб лінивий і лукавий та почне ховати свій талант, дожидаючи слухнішого часу, то й заробля такий добродій “засы!”. Не тим тільки нема у нас нічого, що нас скручено, а й тим, що самі ми ледарі, недбаючи, що можемо ми або “галушковим” патріотизмом бавитися, або безсило сидіти, заспокоївшись на тому, що, мов, нічого не можна робити. Брехня! Тисячу раз брехня! Сотні тисяч книжок “лубочных” розповсюджуються в народі, і зтого всі ці книжки (книга Алчевської за того й не згадує про їх) — белетристика. Чому ж ми досі не виженемо ції паскудної белетристики путящою українською? Хіба нема змоги? Єсть! Хоч половину пускатимуть, хоч третину, а все можна. Нема чого складати надію на скорі зміни, про котрі ти кажеш, — скоріш вони одурять, ніж справдяться (згадай ляхів), — треба принатурювати ся до обставин

і робити як можна, але ж робити щиро, невсипуще. Тоді тільки буде добро, а зміни — великий журавель у небі. Звісно, і це треба мати на увазі, але так, трошки» [1, 164].

Честь для справжнього українського духовного лицаря Бориса Грінченка була однією із основних святинь життя, що вирізняла людей, які знайшли свій шлях, усвідомили призначення і віддано та чесно працюють для народу, шанують чесну працю людини, яка шанує Бога, дотримується законів та чеснот народу. 1881 р. Борис Грінченко писав Іванові Зозулі: «Щирий мій друже! Якого ти там чортового батька намислив робити? Твій батько каже, що ти у товаристві з якимсь купецьким сином думаєш узятися за зсипання хліба. Скажу тобі просто, що з цього вийде:

1, твій товариш запевне тебе добре обдурить, бо на те він купець і практик, а ти а ні якого практичного знання не маєш, як же ти будеш робити? Тобі у всьому доведеться покладатися на свого товариша, як неписьменний на писаря. Ти скажеш, що практичні знання ти маєш змогу ще здобути, то він тебе десять разів одурить і підведе на лихо.

2, Вчителеві зовсім не подобенство братися за такі діла. В очах мужиків ти згубиш ту поважність, котрою вони оточують чоловіка, котрий прийшов їх наводити на розум. Чи ти думаєш, що твій товариш візьме собі за привід (руководство) ті-ж самі принципи і ідеї, які візьмеш ти? О ні! Не думай сього. Він робитиме діло, як купець, як “кулак” се запевне. Цім він обдурить проти себе поспільство, мужиків, а як ти його товариш у цьому ділі, то, хоч ти нічого поганого не зробиш, але й на тебе впаде частина його провин, в очах поспільства. Ти вже тоді не матимеш морального впливу на своїх селян, бо вони будуть бачити в тобі свого ворога. Треба, щоб людина вчителя була оточена для селян ореолом правди і кохання до них, — тоді тільки він зможе що небудь зробити.

3, у вас не стане грошей: діло згине при початку. Ось тобі те, що я думаю про твої заміри. Звісно, я даю тобі пораду, тільки пораду, як своєму товаришеві» [17, 1–2 арк.].

Листи Б. Грінченка до Т. Зіньківського характеризують атмосферу поваги, щирої дружби, взаємодопомоги, якими відзначалися їхні стосунки. Із глибокою повагою та щирою прихильністю Грінченко радіє успіхам друга. В листі від 6 квітня 1889 р. він зазначив: «Я радію, дивлячись на тебе, і знову кажу старі слова: “Ще не вмерла (наша) мати”, коли в неї єсть такі сини, як ти» [1, 151]. Міркування про долю Зіньківського також знаходять своє відображення в листах Грінченка. Він висловлює бачення поточних подій, звертає увагу на подальшу його долю. Прикладом може слугувати лист від 5 січня 1890 р.: «Ну, та й со-

бача справа у вас в академії! І коли ти розв'яжешся з нею? Пишеш, чи не зостатися в Бурсі? Я б не зостався ніяк...» [1, 187].

Листи Бориса Грінченка до друзів є унікальним явищем за своїм духовно-моральним потенціалом, в них відчувається близькість митців слова, що разом переживають трагічні події, радіють успіхам, борються за власні ідеї, відстоюють свої погляди, критикують один одного. Листи демонструють перехід від віри в себе до мук невпевненості у собі, дають можливість побачити ставлення до тогочасної суспільної системи, до політичної боротьби: «[...] Прощавай поки, мій друже! Будемо боротися з неприхильними випадками і усякими перешкодами, які трапляються на нашому шляху» [17, 2 арк].

Кореспонденція Бориса Грінченка до Трохима Зіньківського та Івана Зозулі — це окремий цикл епістолярної спадщини митця, який виник внаслідок довгого і регулярного діалогу, з власним стилем, сюжетом, тональністю, ритмом, емоційним забарвленням. Листи насичені самопізнанням митця, у них формулюються ідеали, відчутне прагнення змін, вони пройняті нормами високої моралі, культури, відданості, чесності.

ДЖЕРЕЛА

1. «...Віддати зумієм себе Україні»: Листування Трохима Зіньківського з Борисом Грінченком / Вступ. ст. археограф. передм., упоряд., комент., приміт., підгот. текстів, покажчики, додатки, добір ілюстр., матеріалу С. С. Кіраля. — Київ; Нью-Йорк, 2004. — 520 с.
2. Б. Грінченко до І. Зозулі — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40867 1 арк.
3. Б. Грінченко до І. Зозулі від 1883 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40891 1 арк.
4. Б. Грінченко до І. Зозулі від 1884 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40877 1 арк.
5. Б. Грінченко до І. Зозулі від 1884 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40882 1 арк.
6. Б. Грінченко до І. Зозулі від 1884 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40886 1 арк.
7. Б. Грінченко до І. Зозулі від 1885 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40857 1 арк.
8. Б. Грінченко до І. Зозулі від 1885 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40857 1 арк.
9. Б. Грінченко до І. Зозулі від 1885 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40880 1 арк.
10. Б. Грінченко до І. Зозулі від 1885 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40856 1 арк.

11. Б. Грінченко до І. Зозулі від 1887 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40843 1–2 арк.
12. Б. Грінченко до І. Зозулі. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40872 2 арк.
13. Б. Грінченко з Богодухова до І. Зозулі від 1884 р. — Інститут рукописів НБУ імені В. Вернадського. — Ф. III, 40889 1 арк.
14. Б. Грінченко з Харкова до І. Зозулі від 1885 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40854 1 арк.
15. Б. Грінченко з Чуншина до І. Зозулі від 1883 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40898 1 арк.
16. Б. Грінченко з с. Введенського до І. Зозулі від 1881 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40902 1 арк.
17. Б. Грінченко з с. Введенського до І. Зозулі від 1881 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40903 1 арк.
18. Б. Грінченко з с. Введенського до І. Зозулі від 1882 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40900 1 арк.
19. Б. Грінченко з с. Нижня Сироватка до І. Зозулі від 1885 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40866 1 арк.
20. Б. Грінченко з Харкова до І. Зозулі від 1882 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40901 1 арк.
21. Б. Грінченко з Харкова до І. Зозулі від 1885 р. — Інститут рукописів НБУ ім. В. Вернадського. — Ф. III, 40860 1–2 арк.
22. Бахтін М. Висловлювання як одиниця мовлення спілкування / М. Бахтін // Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХст. / За ред. Марії Зубрицької. — Львів: Літопис, 1996. — С. 308–317.
23. Братаніч О. Фактор адресованості в епістолярному дискурсі / О. Братаніч // Актуальні проблеми менталінгвістики. — Черкаси: Брама. — 2000. — С. 11–18.
24. Вашків Леся. Епістолярна літературна критика: становлення, функції в літературному процесі / Леся Вашків. — Тернопіль: «Поліграфіст», 1998. — 134 с.
25. Дудко В. И. Эпистолярное наследие украинских писателей-реалистов конца XIX — начала XX века в контексте украинско-русских взаимосвязей / Дудко В. И.: автореф. дис. ... канд. филол. наук. — М., 1989. — 18 с.
26. Коцюбинська М. «Зафіксоване й нетлінне». Роздуми про епістолярну творчість / М. Коцюбинська. — К., Вид-во: «Дух і Літера». Харківська правозахисна група. — 2001. — 300 с.
27. Кузьменко В. Письменицький епістолярій в українському літературному процесі 20–50-х років ХХ ст. / В. Кузьменко. — К.: Просвіта, 1998. — 305 с.
28. Ляхова Ж. Теоретичні питання дослідження епістолярію українського письменства / Ж. Ляхова // Третій Міжнародний конгрес українців. — Харків, 1996. — Том: «Літературознавство». — С. 85–91.

29. Мазоха Г. Український письменницький епістолярій другої половини ХХ століття: жанрово-стильові модифікації : монографія / Мазоха Г. — К. : Міленіум, 2006. — 344 с.
30. Назарук М. Українська епістолярна проза кінця ХVІ — поч. ХVІІ ст. : дис. ... канд. філол. наук / Назарук М. — К., 1994. — 192 с.
31. Ткачівський В. Німецькомовне листування Івана Франка як літературознавче джерело: дис. ... канд. філол. наук / Ткачівський В. — Івано-Франківськ, 1997. — 198 с.

В статье рассмотрены аспекты дружеской переписки Б. Гринченко из Трохимом Зинькивским и Иваном Зозулей, проанализированы основные принципы дружественных писем, определена концепция эпистолярия знаковых фигур.

Ключевые слова: *эпистолярий, дружеская переписка, дружественные письма.*

In the article the aspects of friendly correspondence of B. Grinchenko and Trokhimom Zin'kivskim by Ivan Zozuley are considered, basic principles of friendly letters are analyzed, certain conception of epistolaryius of sign figures.

Key words: *epistolaryiy, friendly correspondence, friendly letters.*

Торговець Ю. І., викладач кафедри англійської філології
Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

КАТЕГОРІЯ «ОБРАЗ АВТОРА» В ТЕКСТАХ ЕСЕ

Статтю присвячено дослідженню однієї із основних категорій тексту — образ автора, зроблено спробу дослідити засоби вираження образу автора в текстах есе.

Ключові слова: *модальність, категорія «образ автора», суб'єкт оповіді, продуцент мовлення.*

Дослідження будь-якого тексту здебільшого зосереджується на виявленні його базисних мовленнєвих одиниць і способу їх поєднання та викладу, проте воно не повинно обмежуватися лише аналізом такого типу, адже, як влучно зазначила Н. С. Валгіна: «Таке вивчення не може виявитися повним і адекватним, якщо оминуть таке важливе для творення і сприймання тексту поняття як авторська модальність, яка об'єднує всі одиниці тексту в єдине смислове і структурне ціле цитати, сентенції і афоризми» [1, 115].